

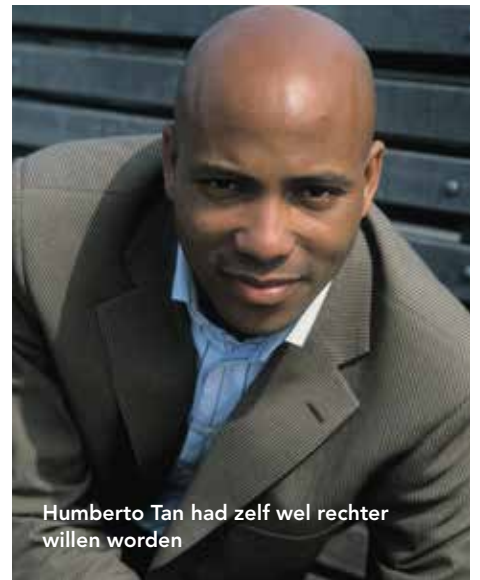
RECHTSPRAAK

MAAKT SAMEN LEVEN MOGELIJK

Neem
gratis
mee



Kantonrechter Rob Goossens: 'Steeds meer mensen kunnen niet rondkomen'



Humberto Tan had zelf wel rechter willen worden



Met de rechter-commissaris op pad



Harry en Nannie Daalman zijn kind aan huis bij rechtbank Lelystad

“ DE RECHTER STAAT VAAK TUSSEN STAAT EN STRAAT IN”

De rechter tussen staat en straat. Dat is het thema van dit blad. We haken hiermee aan bij de Week van de Rechtspraak (5 tot 11 september), waarin rechtbanken en gerechtshoven allerlei activiteiten voor publiek organiseren. Ze brengen zo het belang van rechtspraak onder de aandacht en kiezen elk jaar een ander thema.

Wat bedoelen we nou eigenlijk met de rechter tussen staat en straat? Op weg naar huis na de vakantie las ik een mooi voorbeeld in de krant. De rechter had een staking van grondpersoneel op Schiphol tot 4 september verboden, vanwege 'een explosieve combinatie van grote vakantiedrukke en terreurdreiging.' De vakbond FNV ging in hoger beroep, maar wat mij trof was de mix van belangen waar de rechter over moest beslissen.

In deze zaak ging het om werknemers en het recht op staken, om veiligheid en openbare orde, om massaal reizigersverkeer, om koffers, om vertragingen. Het was aan de rechter om, alles overziend, de knoop door te hakken en als het ware de staat met de straat te verbinden.

Zo letterlijk als in deze zaak werken uitspraken van rechters lang niet altijd door op straat - in dit geval op Schiphol. Maar de rechter staat wel vaak tussen staat en straat in. Voor dit nummer gingen we de straat op met de rechter-commissaris, we zagen de straat voorbij trekken bij de kantonrechter, we schoven aan bij ons servicecentrum dat veel vragen krijgt over alledaagse problemen, we gingen na waarom de staat de rechtspraak op een andere manier zou moeten financieren. En wie zijn toch die mensen die regelmatig zomaar binnenlopen bij de rechtbank in Lelystad?

Rob Edens



Fotoreportage

16

Alle laatjes en kasten gaan open bij een huiszoeking

Bijzondere rechter 28

**Sylvia Taalman
geeft rechtspraak
een gezicht op
Twitter**



Coververhaal

Rechters over hun vrijwilligerswerk

8 Reportage

RSC lost alledaagse problemen op



24

RSC lost alledaagse problemen op

En verder

Nieuws Kort	4
Column Takvor Avedissian	7
Interview Kantonrechter Rob Goossens	12
Wetenschap Zelfs voetbal helpt tegen misdaad	15
Interview Humberto Tan	20
Wablief Derde staatsmacht	23



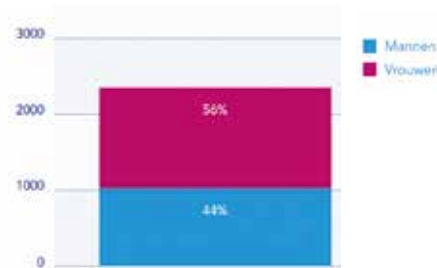
Rechtspraak Nummer 3, augustus 2016 (vierde jaargang) Rechtspraak is een uitgave van de Raad voor de rechtspraak. Het magazine wordt verzonden aan relaties van de Rechtspraak en verspreid via de openbare ruimtes van gerechten. De redactie is verantwoordelijk voor de inhoud. Aan de in *Rechtspraak* vermelde informatie kunnen geen rechten worden ontleend. Artikelen geven niet per se de mening van de Rechtspraak weer. Overname van artikelen is met bronvermelding toegestaan. **Hoofdredacteur:** Rob Edens (r.edens@rechtspraak.nl) **Redactie:** Rien Aarts (m.h.f.aarts@rechtspraak.nl), Simone Alderliesten (beeldredactie; s.alderliesten@rechtspraak.nl), Sandra Hoitinga (s.hoitinga@rechtspraak.nl), Pauline van der Mije (p.van.der.mije@rechtspraak.nl) **Medewerkers aan dit nummer:** Martijn Delaere, Aad Goudappel, Arie Kievit, Bas Kijzers, Serge Ligtenberg, Eric van Nieuwland **Contact met de redactie:** redactie@rechtspraak.nl **Redactie-adres:** Kneuterdijk 1, Den Haag **Postadres:** Postbus 90613, 2509 LP Den Haag **Abonnementenadministratie:** Wijziging of opzegging? Stuur de adresdrager retour naar het retouradres en geef hierop de verandering aan. Aanmeldingen voor een individueel abonnement via abonnement@rechtspraak.nl. Gemotiveerde aanvragen voor meer exemplaren zijn ook mogelijk. **Vormconcept en realisatie:** KRIS KRAS context, content and design **Druk:** Xerox/OBT, Den Haag **Illustratie cover:** Aad Goudappel

Vrouwen aan top bij de rechtbanken

Eveline de Greeve treedt 1 september aan als president van de rechtbank Noord-Holland. Daarmee heeft voor het eerst in de geschiedenis een meerderheid van de elf rechtbanken een vrouw aan het roer.

Ook bij de rechtbanken Rotterdam, Midden-Nederland, Oost-Brabant, Zeeland-West-Brabant en Gelderland is een vrouw voorzitter van het gerechtshof. In Amsterdam, Den Haag, Noord-Nederland, Overijssel en Limburg heeft een man de leiding. De vier gerechtshoven (voor hoger beroep) zijn nog steeds mannenbolwerken. Noord-Holland is bekend terrein voor De Greeve. Na haar rechtersopleiding in Roermond werkte ze van 1992 tot 2006 bij (toen nog) de rechtbank Haarlem en vervolgens tot 2010 in Alkmaar. Daarna volgden de rechtbank en het gerechtshof in Amsterdam. Op haar laatste drie posten had ze leidinggevende functies.

Bij de Rechtspraak zijn vrouwen sowieso goed vertegenwoordigd. Meer dan de helft van de rechters is vrouw (zie grafiek).



Verhouding man/vrouw rechters in Nederland. In totaal zijn er 2.360.

Rechtspraak ijvert voor andere financiering

De Rechtspraak wil op een andere manier worden gefinancierd. Als derde staatsmacht moet de rechterlijke organisatie niet de dupe worden van tegenvallers bij bijvoorbeeld de politie of het Openbaar Ministerie.

De Rechtspraak heeft een aparte begroting, maar die valt binnen die van het ministerie



van Veiligheid en Justitie. In de praktijk leidt dit ertoe dat tekorten bij anderen gevolgen hebben voor het geld dat de Rechtspraak krijgt. Zo heeft de wetgever het niet bedoeld, stelt de Raad voor de rechtspraak. In de wet staat dat zoveel geld ter beschikking gesteld moet worden als objectief nodig is om rechtszaken goed en tijdig af te kunnen doen. De Rechtspraak zou graag zien dat zij een niet-departementale begroting krijgt, net als bijvoorbeeld de Algemene Rekenkamer en de Nationale ombudsman. Hiervoor is een wetswijziging nodig. 'Rechtspraak vraagt bij haar financiering om een andere benadering dan andere overheidsdiensten', zegt Raad-voorzitter Frits Bakker in het Jaarverslag 2015. Niet om geheel ontzien te worden als andere overheidsorganisaties moeten bezuinigen, maar 'omdat rechtspraak een essentiële staatstaak is die een langjarige, stabiele financieringsbehoefte heeft.'

facebook.com/rechtspraak

Op onze Facebookpagina vind je blogs, vlogs, anekdotes uit de rechtszaal en veel informatie. Wij vinden het belangrijk om jou te laten zien wat er in onze gebouwen gebeurt. Hoe is het om rechter te zijn, welke zaken worden er behandeld en wat komt daar allemaal bij kijken? Je kunt ook op onze pagina terecht met al jouw vragen over rechtspraak. Volg ons, en laat van je horen! Zo'n 19.000 volgers gingen je voor.

Deze week is er een blog gaat dit keer over een zware ontroering van rechter Vincent de Waele (rechtbank Rotterdam). Het is alweer zondag. Na een tijdje in mijn spiegelkast en gekocht naar de AH voor wat doodschuifjes. Als ik een beetje pauzeert wat een grappig momentje. Dan het bomen in, zo ik een gezicht dat ik weer heb gezien. De man roept mij na. 'Waele past, hoe is 't met jou?' Hij komt meteen naar mij toe. 'Lang niet gezien man! Vroeg je leg. See more



Griffier Ratna van Ast (graaf) Juug en BOPZ van de rechtbank Oost-Ned. Reikt een top 10 van dingen die zij wil doen. Vandaag deel 2. Ze eindigt met een vraag aan jullie. Om me het het.



Rechtspraak 22 aug. '16
Een man die in 1954 tot levenslang is veroordeeld, mag meedoen aan activiteiten gericht op een eventuele terugkeer in de samenleving. Dat besliste de Haagse rechtbank van heden. Er is momenteel discussie over de situatie van de levenslange gevangenenstraf in de meeste landen vindt na verloop van tijd herbeoordeling van deze straf plaats, maar in Nederland niet. Livingsdag is in Nederland een levenslang. Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens keurde deze afwijking... See more



Bas Heijne houdt Rechtspraaklezing

Publicist en opiniemaker Bas Heijne, onder meer bekend van zijn columns in *NRC Handelsblad*, spreekt dit jaar de Rechtspraaklezing uit.

De Rechtspraaklezing wordt op 8 september uitgesproken tijdens de Dag van de Rechtspraak in de Brabanthallen in Den Bosch. Het is een jaarlijks terugkerende dag waarop rechters, gerechtsambtenaren en genodigden met elkaar in gesprek gaan. Het thema van de dag is dit jaar 'De rechter tussen staat en straat'.

Humberto Tan presenteert de Dag van de Rechtspraak. Lees op pagina 20 hoe hij denkt over de rechtsstaat en waarom hij geen juridische loopbaan heeft gekozen.

Traditie

De Rechtspraaklezing wordt dit jaar voor de elfde keer uitgesproken. Vorig jaar sprak Jannette Gerards, hoogleraar Europees recht aan de Radboud Universiteit Nijmegen, over de vrijwijing die ontstaat als mensen moeten kiezen tussen vrijheid of veiligheid. Eerdere sprekers waren onder meer hoogleraar openbaar bestuur Paul Frissen, oud-minister Hans Weijers, opinieleider Paul Schnabel en Saskia Stuiveling, toenmalig president van de Algemene Rekenkamer. De Rechtspraaklezing



Foto: HH



van Bas Heijne is na 8 september op www.rechtspraak.nl te lezen.

Week van de Rechtspraak

De Dag van de Rechtspraak valt, zoals altijd, in de Week van de Rechtspraak (5 t/m 11 september). Tijdens deze week organiseren de gerechten allerlei publieksactiviteiten. Zie voor een overzicht www.rechtspraak.nl/weekvanderechtspraak

@RechtspraakNL

Meer dan 20.000 volgers

Wil je ook op de hoogte blijven van de laatste nieuwtjes over de Rechtspraak? Volg ons op @RechtspraakNL

Hof 's-Hertogenbosch @HofDenBosch - 9 aug.
Uitspraak #hogerberoep: Jeroen Bosch Ziekenhuis heeft recht op 1,5 miljoen euro wegens wanprestatie softwarebedrijf.



Bosch' ziekenhuis heeft recht op 1,5 miljoen euro w...
's-Hertogenbosch, 09 augustus 2016 Het softwarebedrijf Alert moet een schadevergoeding van 1,5 miljoen euro plus rente betalen aan het Jeroen Bosch ziekenhuis (J...
rechtspraak.nl

Rechtbank Overijssel @RbOverijssel - 21 jul.
Politievrijwilliger bestraft na lekken informatie #uitspraak



Politievrijwilliger bestraft na lekken informatie
Zwolle, 21 juli 2016 Een 42-jarige politievrijwilliger uit Giethoorn is door de rechtbank Overijssel veroordeeld voor schending van het ambtsgeheim. Hij deelde vertro...
rechtspraak.nl

Rechtspraak @rechtspraakNL - 9 aug.
Connexxion behoudt OV Haarlem-Ummond, uitspraak CB0...
bit.ly/2b30ymf



Vaste gasten Harry en Nannie Daalman:

'Knap dat die rechters er altijd weer uitkomen'



Foto: Eric van Nieuwland

Rechtszaken zijn openbaar, dus iedereen kan een rechtbank binnenstappen en zittingen bijwonen. Niet veel mensen doen dat, maar er zijn rechtbanken met vaste gasten. Harry en Nannie Daalman zitten bijvoorbeeld vaak op de publieke tribune in Lelystad. 'Als we een tijdje niet komen, valt dat de bodes op.'

Het echtpaar Daalman uit Almere kijkt altijd al graag naar tv-programma's over het recht, zoals *De Nieuwe Moszkowicz* of een documentaire-serie over officieren van justitie. 'We zeiden vaak tegen elkaar: we moeten eigenlijk eens bij de rechtbank gaan kijken. Maar er was nooit tijd. Tot we drieënhalve jaar geleden allebei met pensioen waren.'

Ze begonnen met politierechterzittingen bij de rechtbank in Almere. 'Rechters zeiden wel eens: "wat leuk dat u hier komt." Ze waarderen het als mensen komen kijken, rechtspraak is niet voor niets openbaar. Een griffier raadde ons aan ook eens naar Lelystad te gaan, waar zwaardere strafzaken worden behandeld. Sindsdien

komen we daar een paar keer per maand. In de zomer iets minder, dan zit je meer buiten. Maar morgen gaan we naar een zitting over hennep en kalasnikovs. We kijken op internet welke zaken er zijn en pikken eruit wat we interessant vinden.'

Vaste stek

Lelystad is hun vaste stek geworden. Ze vinden zware zaken interessanter en zitten daar lekker privé, achter glas. 'In Almere zat je vlak achter de verdachte', zegt Nannie. 'Ik vond het toch een beetje pijnlijk als die zich omdraaide, met zo'n blik van: wie ben jij eigenlijk?' Als er geen aanhang van de verdachte is, zijn ze meestal alleen op de publieke tribune. 'Dan overleggen we met elkaar: wat denk jij, zal de rechtbank meegaan met de eis van de officier?'

De Daalmannen vinden de straffen die worden opgelegd eigenlijk altijd redelijk. Zittingen die echt blijven hangen, kunnen ze zo gauw niet bedenken. 'Nou, wat ik wel heftig vond was een motorrijder die iemand had doodgereden', zegt Harry. 'De ouders van die jongen waren er ook, heel geëmotioneerd natuurlijk.' Maar ze zijn

vooral geboeid door hoe rechters en officieren zaken aanpakken. 'Gisteren zat er een jongen van 19 die zich op zijn zwijgrecht beriep', zegt Nannie. 'Daar weet zo'n rechter zo mooi op in te spelen. Hij bleef gewoon vragen stellen en zei dingen als: "Je hoeft natuurlijk niet te antwoorden, maar het zou wel makkelijker zijn, willen wij een beeld krijgen van wat er is gebeurd." Uiteindelijk vertelde die jongen alles. Had de rechter toch het spel gewonnen.'

Plakkertjes

Hun waardering is gegroeid sinds ze weten hoe het recht werkt. 'Vroeger dacht je gewoon: de rechter heeft dat besloten', zegt Nannie. 'Nu weten we hoeveel werk er wordt verzet voordat een officier een straf eist. En dan moeten de rechters daar nog mee aan de slag. Als ik die enorme dossiers zie vol gekleurde plakkertjes, denk ik: mensen, hoe kom je daar doorheen? Je moet alles maar terug kunnen vinden!' Het liefst ging ze mee de raadkamer in, waar de rechters met elkaar overleggen 'Ze zijn het vast weleens oneens, maar komen er toch altijd wel uit samen. Dat vind ik zo knap!'

“Moord, doodslag, Yuri van Gelder en nog veel meer”



Foto: Anna Green

Takvor Avedissian, president van de rechtbank Overijssel

Deze column wordt achtereenvolgens geschreven door de voorzitter van de Raad voor de rechtspraak, de president van de Hoge Raad en een president van een gerecht.

Op menige Franse camping, Italiaans terras en zelfs tot in Amerika was het deze zomer hét gesprek van de dag! Was het nu terecht of niet dat Yuri van Gelder werd weggestuurd uit Rio? Cameraploegen uit binnen- en buitenland bezochten op 12 augustus de rechtbank in Arnhem voor het kort geding dat de turner had aangespannen tegen NOC*NSF. Via een liveverbinding keken bijna een half miljoen mensen mee naar hoe Van Gelder bepleitte om toch zijn ringoefening te mogen doen in de Olympische finale. Zo stond de rechtspraak ook in de doorgaans luwe zomerperiode weer even volop in de publieke belangstelling. Deze zaak toonde maar weer eens aan hoe veelzijdig het rechtspraakbedrijf is.

Rechters staan voor goede, tijdige en begrijpelijke rechtspraak. Hoe ziet zulke rechtspraak er in de dagelijkse praktijk uit? Anders dan je zou vermoeden, als je de kranten leest. Want die zijn - logisch natuurlijk - vooral gericht op grote, in het oog springende zaken. Zoals bijvoorbeeld de 'Urgenda-zaak', waarin milieuactivisten de staat verwijten niet genoeg voor het milieu te doen. En natuurlijk op zaken waarin het gaat om moord, doodslag of andere misdrijven.

Maar de rechter doet veel méér dan rechtspreken in dit soort zaken en in de Yuri van Gelder-zaak. Veel vaker gaat het in de rechtszaal over kleine, maar voor de betrokkenen zo belangrijke kwesties, zoals huur- of ontslaggeschillen, geschillen over omgangsregelingen of geschillen over sociale-zekerheidsuitkeringen en verblijfsvergunningen. Wist je dat er jaarlijks zo'n 1,7 miljoen rechtszaken zijn? Van dat enorme aantal spelen zich er meer dan 1 miljoen bij de kantonrechter af.

Voor de rechter is het belangrijk invoelingsvermogen te tonen, maar hij moet tegelijkertijd voldoende afstand bewaren om tot een afgewogen, rechtvaardig oordeel te komen over het voorliggende geschil. Niet meewaaien met alle winden en toegeven aan de waan van de dag, maar recht doen door een deskundig, eerlijk, onpartijdig en onafhankelijk oordeel te vellen. Dát is de kern van het rechtspreken.

MEER DAN RECHT ALLEEN

Rechters zien de samenleving dagelijks aan zich voorbij trekken in de rechtszaal. Velen maken zich daarnaast ook nog verdienstelijk met vrijwilligerswerk. Waarom, wat maken ze mee en wat levert het op? Vier rechters vertellen. Tekst: Pauline van der Mije Illustratie: Aad Goudappel

Als jeugdrechter in Breda wordt Danielle Bogaert vaak geconfronteerd met kinderen in de knel. In haar vrije tijd probeert ze anderen daarvoor te behoeden door hen een steuntje in de rug te geven. Ze leert asielzoekerskinderen Nederlands en laat kansarme kinderen zien dat zij toch veel kunnen bereiken.

‘Toen de vluchtelingenstroom vorig jaar bleef aanzwellen, wilde ik iets doen’, zegt ze. ‘Ik heb vroeger taalles gegeven aan volwassen asielzoekers. Dat wilde ik nu voor kinderen doen, want bij hen ligt mijn hart. En waar hebben zij meer aan dan Nederlands leren, als basis voor een betere toekomst? Ik informeerde bij de vluchtelingenopvang in de Bredase Koepel, maar daar kon dat niet.’

Tijdens een vergadering over problematische spijbelaars hoorde de rechter over de internationale schakelklas, waar tieners les krijgen die net in Nederland zijn. ‘Ik vroeg een leerplichtambtenaar of daar toevallig behoefte was aan vrijwilligers. Het antwoord was ‘ja’, en binnen de kortste keren stond ik voor een klas vol kinderen uit

Eritrea, Syrië, Roemenië en Somalië. Sommigen zijn nooit naar school geweest. De taalles begint dus heel eenvoudig met: hoe schrijf je een a?’

De kinderen zuigen de leerstof op als een spons, vertelt de rechter. ‘Ze zijn zo leergierig, en zo dankbaar dat ze naar school kunnen, wat voor Nederlandse kinderen vanzelfsprekend is. Binnen de kortste keren kunnen ze aardig wat Nederlands verstaan. Het spreken gaat moeizamer, maar dat had ik zelf ook toen ik Spaans leerde. Je aarzelt omdat je denkt iets gekks te zeggen.’

Ze is sinds twee jaar ook gastdocent bij de weekendschool, voor kansarme kinderen die thuis weinig aanmoediging krijgen om te leren. Hier leren ze bijvoorbeeld over verschillende beroepen, wat die inhouden en hoe je daar terecht komt. ‘Ik geef les over ons rechtssysteem. Uiteindelijk spelen de kinderen een casus na in de rechtbank. Dat werkt heel stimulerend. We zien nu ook oud-leerlingen van de weekendschool als gastdocent terugkeren, met de boodschap: ‘Kijk eens, ik zat in jouw situatie, maar ik zit nu wel op het hbo’. Betere rolmodellen zijn er niet!’



JEUGDRECHTER DANIELLE BOGAERT LEERT GEVLUCHTE KINDEREN NEDERLANDS



Vaak speelt verschil in levensstijl een rol. Heeft de ene buur een keurige strakke tuin en de ander een soort wildernis, dan weet je al: die komen moeilijk met elkaar in gesprek.’ Jan van der Kluit, vreemdelingenrechter in Haarlem, is in zijn vrije tijd buurtbemiddelaar in de Zaanstreek. Hij gaat langs bij mensen met schijnbaar onoplosbare klachten over de burens, met als doel de bewoners samen om tafel te krijgen.

‘Zeven jaar geleden zag ik een advertentie van een stichting die vrijwilligers vroeg’, vertelt Van der Kluit. ‘Het leek me leuk werk, en dat bleek te kloppen. Ik ga een paar keer maand met een andere buurtbemiddelaar langs bij iemand die zich met klachten heeft gemeld. Daarna bellen we - onaangekondigd - aan bij de burens om hun kant van het verhaal te horen. Soms wordt de deur voor je neus dichtgegooid, maar meestal mogen we binnenkomen. We proberen dan een gesprek tussen de burens te organiseren, bijvoorbeeld in het buurthuis. 70 tot 80 procent van onze bemiddelingspogingen heeft succes.

Zo nodig komen we nog een keer terug.’ De conflicten lijken op wat hij in de rechtszaal ziet. ‘Alleen ben je er nu veel eerder bij en kan je vrijuit praten over alles. Op de zitting is de relatie vaak al zo verziekt dat dat niet lukt.’ Bij mensen thuis komen vindt hij een verrijking. ‘Als rechter hóór ik wat de omstandigheden zijn, als buurtbemiddelaar ervaar ik het zelf. Gezinnen met vijf kinderen in piepkleine woninkjes, flats met heel dunne wanden - geen wonder dat de meeste klachten over geluidsoverlast gaan. Als je elkaar kent, kan je wel wat hebben. Maar als een nieuwe bewoner zich niet komt voorstellen en zonder te waarschuwen een feestje geeft, werkt zijn radio vanaf dat moment enorm op de zenuwen.’ Treiterijen komt hij ook tegen. ‘Iemand gooide urine en verrot voedsel in de tuin van de burens. Dat is moeilijk op te lossen. Psychische problemen spelen nogal eens een rol. Die zien we sowieso steeds vaker. Ook dan kan een gesprek toch rust in de tent brengen. Als je hoort wat iemand mankeert en hoe hij daarmee probeert te leven, kan je soms meer verdragen. Bovendien kan je afspreken elkaar met rust te laten.’



**VREEMDELINGENRECHTER
JAN VAN DER KLUIT
BEMIDDELT TUSSEN
RUZIËNDE BUREN**



**FAMILIERECHTER
LIESBETH BAGGERMAN
STEUNT
STERVENDE MENSEN
IN EEN HOSPICE**

Liesbeth Baggerman, familierechter in Amsterdam, verloor in 2001 beide ouders. ‘Mijn moeder hebben we negen maanden thuis in Rotterdam verzorgd’, vertelt ze. ‘Toen zij dood was, bleek mijn vader terminaal ziek te zijn. Burens hielpen ons, maar mijn zus en ik waren behoorlijk uitgeput. Voor het geval dát ging ik praten bij een hospice, voor mensen die nog maar kort te leven hebben. Daar hing zo’n bijzondere sfeer! Mijn vader is thuis overleden, maar ik nam me wel voor ooit vrijwilliger in een hospice te worden.’

‘Het overlijden van mijn ouders was mooi en intens. We kwamen heel dicht bij elkaar. Ik zou zelf ook graag tussen mijn eigen theekopjes willen sterven. Als dat thuis niet kan, is een hospice een geweldig alternatief. In het Amsterdamse Veerhuis waar ik vijf jaar geleden vrijwilliger werd, mag je zelf je kamer inrichten, je huisdier mag mee, alles is erop gericht om het je naar de zin te maken.’ Ze kwam er alle mogelijke mensen tegen. ‘Van

deftige dames tot junkts tot een vluchteling die altijd op de grond zat. Een junk die niemand meer had, kreeg wel regelmatig bezoek van de wijkagent. Zij was zo lief voor hem!’ Met de dood voor de deur krijgt elk gesprek betekenis. ‘De één piekert over wat hij fout deed in het leven – hem vertelde ik dat ik hem juist zo’n lieverd vond – de ander wil graag dat je eindeloos weesgegroetjes met haar bidt. In sommige culturen is doodgaan taboe. Dan praat je er dus niet over.’

Na vierenhalf jaar heeft ze een pauze ingelast. ‘Maar ik ga zeker terug. Na een dienst in het hospice voelde ik me altijd beter. Je leeft in het hier en nu als je daar bent, en geniet van kleine dingen. Op de rechtbank ben je bezig met problemen, machtsspelletjes, wederzijdse wrok van echtgenoten. Als ik weer zo’n verbeterde strijd over de hoogte van de alimentatie meemaak, denk ik wel eens: besef je wel dat je ooit doodgaat? En zal je op dat moment denken: had ik nou maar honderd euro per maand meer gehad? Echt niet hoor!’



**FAILLISSEMENTSRECHTER
PIET NEIJT
GEEFT LES AAN
SCHULDHULPMAATJES**

Piet Neijt (rechtbank Midden-Nederland) is gespecialiseerd in problematische schulden. Hij beslist over faillissementen en wijst mensen die hun eigen financiën niet kunnen beheren een mentor of bewindvoerder toe. ‘Dat helpt om acute problemen op te lossen, maar daarna kan het opnieuw misgaan’, zegt hij. ‘Ik merk vaak dat begeleiding door een maatschappelijk werker enorm helpt. Mensen krijgen daardoor meer inzicht en kunnen hun problemen echt aanpakken.’

Neijt wilde iets nuttigs doen voor de mensen die dagelijks in zijn rechtszaal verschijnen. ‘Via de kerk kwam ik in contact met schuldhulpmaatjes. Dat zijn vrijwilligers die mensen helpen die financieel volledig in de knoop zitten en de post niet meer openmaken uit angst voor nieuwe aanmaningen. De maatjes zitten dagenlang bij mensen aan de

keukentafel om alles op een rijtje te krijgen. Soms blijkt dan dat ze allerlei toeslagen mislopen.’

Zelf maatje worden was geen optie. ‘Als rechter wek je verwachtingen. Stel dat ik een advies geef en de rechtszaak pakt anders uit, dat kan niet. Maar ik kan de vrijwilligers wel helpen. Ik ben les gaan geven aan schuldhulpmaatjes in Utrecht, een heel gevarieerde groep mensen. Vaak wel met gevoel voor cijfers – gepensioneerde boekhouders bijvoorbeeld – maar zonder juridische kennis.’ Neijt leerde de maatjes hoe de wet in elkaar zit, wat het verschil is tussen faillissement en schuldsanering, wat een curator doet. ‘Ze kwamen ook naar een zitting om te zien wat daar gebeurt, heel belangrijk voor een goede voorbereiding. Mensen hebben vaak een heel verkeerd beeld. Ze denken dat rechters pruiken dragen, of tob-

ben enorm over iets dat voor ons helemaal niet speelt. Als je uitlegt welke informatie voor rechters van belang is en welke niet, verloopt de zaak vlot. Daar heeft iedereen baat bij.’

Hij overweegt nu schuldhulpmaatjes in andere plaatsen te helpen. ‘Ik werk tegenwoordig in de Utrechtse rechtbank en kom liever geen cursisten tegen in de rechtszaal.’ Over het nut twijfelt hij niet. ‘Ik hoorde bijvoorbeeld dat mensen geen achterstallige huur betalen voordat ze om een schuldsanering vragen, omdat selectief schuldeisers afbetalen niet mag. Dat is onzin! Het idee is dat je bekenden niet voortrekt boven andere schuldeisers, maar noodzakelijke betalingen mag je gewoon doen. Dat wisten sommige maatjes niet. Door kennis te delen kan je zulke misverstanden voorkomen.’

RECHTERS EN HUN NEVENFUNCTIES

Veel rechters zijn ook naast hun werk actief. Dat kan dichtbij huis zijn – in de ouderraad van de school van de kinderen bijvoorbeeld, of als coach bij hun eigen sportvereniging – maar ook verder weg. Wat doen ze zoal en kan dat allemaal wel? Een kort overzicht.

Sommige rechters hebben nevenfuncties die samenhangen met hun deskundigheid: redacteur van een juridisch tijdschrift, docent, lid van klachtencommissies in gevangenissen of tbs-klinieken. Anderen zitten in tuchtcommissies voor sport of de gezondheidszorg, ze zijn vertrouwenspersoon bij een instelling, aanspreekpunt voor klokkenluiders of voor klachten over seksuele intimidatie. Bestuursfuncties komen vaak voor, variërend van de Raad voor de Journalistiek tot de Koninklijke Nederlandse Schaakbond en van Vrienden van reumakliniek Sole Mio tot een stichting die vakanties regelt voor mensen met beperkingen. Rechters zijn actief in de culturele sector of steken

hun handen uit de mouwen als vrijwilliger voor bijvoorbeeld Amnesty International, patiëntenverenigingen of mensen die zich niet goed redden. Mag dat? Ja. Rechters hebben, net als iedereen, het recht om zich maatschappelijk te ontplooien. Bovendien is het goed als zij geworteld zijn in de samenleving waar ze over oordelen. Maar ze moeten wel goed uitkijken dat dat niet botst met hun werk als onafhankelijke, onpartijdige rechter. Als rechters een zaak krijgen toegewezen over een persoon, instelling of bedrijf waar zij mee verbonden zijn, zullen ze ‘zich verschonen’. Ze trekken zich dan terug van de zaak. Om controle van buitenaf mogelijk te maken, kan iedereen het nevenfunctie-register inzien waarin activiteiten worden bijgehouden (<http://namenlijst.rechtspraak.nl>). Dat register wordt eens per jaar bijgewerkt. Volgens de wet hoeft bijvoorbeeld lid zijn van de ouderraad op school of schrijven voor een verenigingsblad niet vermeld te worden, maar veel rechters doen dat wel, om zo transparant mogelijk te zijn.

RECHTER TUSSEN DE MENSEN

Kantonrechters behandelen kleine zaken, maar hun uitspraken kunnen grote gevolgen hebben. Rechter Rob Goossens balanceert dagelijks tussen het toepassen van de wet en rekening houden met moeilijke omstandigheden waaronder mensen leven. 'Ik kijk graag of ik kan helpen, maar als het niet lukt, houdt het op.'

Tekst: Pauline van der Mije
Foto's: Serge Ligtenberg

'Het was een domme fout. Ik stond met mijn rug tegen de muur en heb er niet bij stilgestaan dat het niet mocht', zegt een slanke dertiger in het kantongerecht in Bergen op Zoom. De woningbouwvereniging wil hem op straat zetten omdat een hennepdrogerij in zijn woning is aangetroffen. Bovendien heeft hij een betalingsachterstand. De bewoner – alert rechttop, zijn baardje getrimd, zijn toon beleefd – probeert dat te voorkomen.

'We moeten maar even kijken wat er nog mogelijk is', zei rechter Goossens kort voor de zitting, het dossier doorbladerend. 'Over het drogen van hennep wordt nogal gediscussieerd. Je hebt alleen houten rekken nodig om de planten overheen te hangen, geen enge apparatuur die hennep kweken zo gevaarlijk maakt. Is het dan redelijk om thuisdrogers even hard aan te pakken als thuishekkers? In zijn huurcontract staat wel dat hij niet met hennep aan de slag mag. Dan kan je als rechter niet zoveel doen.'

Zero tolerance

Tijdens de zitting wijst de advocaat van de woningbouwvereniging op het zero tolerance-beleid, bedoeld om schade en overlast te voorkomen. 'En overlast was er', zegt hij. 'Buren waarschuwden de politie vanwege de geur. En dan heeft meneer ook nog drie maanden huurachterstand.'

De bewoner dacht dat hij maar een maand achterliep met de huur. Hij biedt excuses aan en bezweert dat hij *nét* was begonnen met drogen, uit geldnood. 'Ik kan niet zonder mijn woning',

zegt hij tegen de rechter. 'Ik probeer een omgangsregeling met de kinderen te krijgen, die moet ik toch kunnen ontvangen?'

Daar wil Goossens meer van weten – kinderen zijn van groot belang. Maar als alles uitvoerig is besproken, concludeert hij toch dat de huurder daar eerder aan had moeten denken: 'Over drie maanden huurachterstand valt soms nog wel te praten, maar met die hennep erbij weegt het belang van de verhuurder zwaarder. Misschien kunt u een kamer zoeken en de kinderen daar ontvangen.'

Oude dames

Landelijk wordt elke week wel een huurovereenkomst ontbonden wegens hennep, zegt Goossens. Vrijwel altijd van mensen die toch al niets hebben. 'Verhuurders moeten hele dossiers opbouwen voordat ze huurders uit hun woning kunnen zetten. Gaat het om betalingsachterstand, dan geven ze vaak een tweede en derde kans. Maar als er hennep in het spel is, is het haast altijd in één klap gebeurd. Het is zo'n lucratieve branche; als verhuurders toegeeflijk zijn, wordt de verleiding voor anderen heel groot om het ook te proberen.'

Zelfs als de huurder zelf van niets weet, kan ont ruiming volgen. 'We zien geregeld oude dames die een kamer onderverhuren of aan een hulpvaardige neef geven, en geen idee hebben wat daar gebeurt. Als wij dan zeggen 'ach, ze kon er niets aan doen', weten drugscriminelen waar ze in het vervolg moeten zijn: bij oude dames.'

Goossens werkte drie jaar als rechter op Curaçao. 'Daar doe je de meest uiteenlopende zaken



“Als kantonrechter kan je nog eens proberen om mensen te helpen”

“

Als mensen hun kont tegen de krib gooien, ben ik ook gauw uitgepraat”

en je doet alles alleen. Zelfs over twintig jaar gevangenisstraf beslis je in je eentje.’ Kantonrechter worden was daarna een logische stap. Vanwege de afwisseling – kantonrechters behandelen huur- en arbeidszaken, burenruzies, conflicten over aankopen, bewindvoering voor mensen met grote schulden en zaken over verkeersovertradingen – maar vooral ook de zelfstandigheid. ‘Als kantonrechter kan je nog eens proberen om mensen te helpen’, zegt Goossens. ‘Dat is niet onze taak, het gaat uiteindelijk om een juridische oplossing. Maar je kunt wel stilstaan bij de vraag wat er is misgegaan en of het misschien anders opgelost kan worden.’

Uitwassen

Kantonrechters merken als eersten hoe het gaat met mensen onderaan de maatschappelijke ladder. De afgelopen jaren zien ze steeds meer mensen die hun rekeningen niet kunnen betalen en hopeloos in de schulden raken. Goossens maakt zich zorgen over de groeiende inkomensverschillen. ‘Er is een grote groep die het prima voor elkaar heeft, maar ook een grote

groep die echt niet kan meekomen. Dat is niet goed voor de leefbaarheid van de samenleving. Mensen met een uitkering hebben minder te besteden dan een paar jaar geleden, maar de verleiding om spullen te kopen is juist groter geworden. Voordat je het weet zitten ze ernstig in de penarie, en zie daar maar eens uit te komen.’

Rechters proberen uitwassen tegen te gaan. Zo maakten ze met succes een einde aan de gewoonte om mensen die boetes niet betalen op te sluiten en ze zo tot betalen te dwingen. ‘Die dwang heeft misschien zin als mensen niet willen betalen, maar onze ervaring is dat ze het meestal echt niet kunnen. Als zij door de politie van straat worden geplukt en weken later weer vrijkomen, zijn de schulden alleen maar verder opgelopen. Daarom hebben we gezegd: die grote hoeveelheden gijzelingsverzoeken wijzen we niet meer toe. Nu krijgen wij er hooguit twee per maand, goed beargumenteerd, in plaats van veertig.’

Wat juist enorm toeneemt, is het aantal mensen dat een bewindvoerder krijgt om (tijdelijk) hun geldzaken te regelen, als ze dat zelf niet goed kunnen. Tot voor kort kwamen alleen mensen met een beperking daarvoor in aanmerking, nu is het hebben van problematische schulden reden genoeg. De rechter bepaalt of iemand ‘onder bewind’ komt te staan. ‘Vroeger hadden we misschien 1.000 bewinden, nu 30.000’, zegt Goossens. ‘Wij moeten elk jaar controleren of alles klopt en er komen allerlei conflicten uit voort, dus dat levert heel veel werk op. Een kwart van onze zaken gaan momenteel over bewind.’

De rechtbank heeft een centraal bureau opgericht dat bewindvoerders controleert, in de hoop dat daardoor de klachten verminderen. ‘Het niveau verschilt sterk. Bewindvoerders hebben een maatschappelijke taak, maar willen in de eerste plaats geld verdienen. Dat blijft tegenstrijdig. Sommigen nemen zoveel klanten aan dat ze niemand goed kunnen bedienen. Maar je hebt ook mensen die te zelfstandig zijn en ruzie maken met de bewindvoerder omdat zij het zelf anders zouden doen.’

IJzig

Een timide ouder echtpaar komt de rechtszaal binnen, samen met hun strijdbare dochter die het woord voert: ‘Mijn ouders willen een andere bewindvoerder.’ Ze vertelt over nieuwe schulden die zijn ontstaan terwijl de bewindvoerder het roer al had overgenomen, kosten die onterecht in rekening zijn gebracht en stukken die zogenaamd zijn opgestuurd, maar nooit aangekomen. De bewindvoerder vindt het jammer om te horen. ‘Ik herken mij hier niet in’, zegt ze ijzig, en vertelt een heel ander verhaal. Wie gelijk heeft is moeilijk vast te stellen, maar rechter Goossens brengt rust in de zaak door vast te stellen dat uit elkaar gaan in dit geval het beste is. ‘Als er nog iets terugbetaald moet worden, zal de nieuwe bewindvoerder u dat wel vertellen’, stelt hij de dochter gerust.

Ook de andere zittingen van vandaag (broers en zussen strijden over een erfenis, echtpaar dreigt woning uit te moeten omdat overgeboekte huur al maanden niet op rekening van de verhuurder terechtkomt) eindigen in een sfeer van kalm overleg en praktische oplossingen. Zo gaat het niet altijd, verzekert Goossens. ‘Als kantonrechter sta ik dichtbij en help ik graag zoeken naar een oplossing. Maar als mensen hun kont tegen de krib gooien, ben ik ook gauw uitgepraat.’ Hij vertelt over een burenruzie (over een schutting of overhangende takken) die zo uit de hand was gelopen dat de ene buur de andere hard op zijn hoofd had geslagen met een hark, over de schutting heen. Goossens ging erheen om met beide burens te praten, maar er was geen beweging in die zaak te krijgen. ‘Wanneer gaat u verhuizen?’, vroeg hij daarom aan de ene buurman, en vervolgens aan de andere. Ze weigerden allebei resoluut. ‘Dan wens ik u veel plezier met uw missie om elkaar het leven zuur te maken’, zei hij, en ging terug naar de rechtbank om de juridische knopen in een vonnis door te hakken.

MINDER MISDAAD DOOR TROUWEN, VOETBALLLEN EN MUZIEK MAKEN

Woning, Werk, Wif: de drie W's. Het zijn gevleugelde begrippen binnen de wereld van het strafrecht.

Het hebben van een huis, een baan en een relatie houdt mensen van het criminele pad. Een huwelijk lijkt dus op het eerste gezicht een prima misdadbestrijder. Maar is dat ook zo? Tekst: Rien Aarts



Archieffoto

Criminoloog Joris Beijers onderzocht de invloed van familiebanden op crimineel gedrag. Die derde W lijkt zo logisch: mannen die getrouwd zijn en thuis een vaste basis hebben, gaan vast minder het criminele pad op. Maar Beijers stuitte op iets bijzonders: het geldt alleen voor mannen die ná 1970 zijn getrouwd. Huwelijken die voor deze periode zijn gesloten hebben geen invloed op de misdadcijfers. Een verklaring hiervoor is dat de positie van vrouwen sindsdien sterk is verbeterd: mannen zijn niet meer automatisch de baas binnen het huwelijk en vrouwen dulden dus misschien ook minder snel een criminele

vent in huis. Bovendien is het veel gewoner en makkelijker geworden om te scheiden.

Voetbal en muziek

Goed nieuws: ook voetballen en muziek maken kan helpen. Onderzoeker Maïke Kooijmans wilde weten hoe je jongeren kan verleiden uit de criminaliteit te blijven. Ze onderzocht twee zogenoemde talentprogramma's voor risicjongeren, gericht op voetbal en urban culture (denk aan hiphop, breakdance en graffiti). Wat blijkt? Meedoen aan de projecten maakt jongeren trots. Ze voelen dat ze ergens bij horen, precies waar het vaak aan schort. Dit helpt bij het voorkomen

van crimineel gedrag, blijkt uit het onderzoek. Kooijmans plaatst wel een kanttekening: het geldt helaas alleen voor jongeren die nog nooit, of maar één keer in de fout gingen. Bij jongeren die al op het slechte pad zijn, zet het weinig zoden aan de dijk.

Family ties, criminal lives? Associations between family offending, family-related transitions and offending - J.E.H. Beijers, Vrije Universiteit Amsterdam (2016)

Talent van de straat: Jongerenwerk als preventiestrategie - M.J.B. Kooijmans, Universiteit van Amsterdam (2016) ■

Rob Goossens (1965)

1984-1990: studie rechten, Tilburg University

1990-1991: dienstplicht

1991-1996: jurist bij het GAK in Breda

1996-1998: juridisch medewerker rechtbank Breda (nu: Zeeland-West-Brabant)

2001-2007: rechter in Breda (civiel, straf en rechter-commissaris)

2007-2010: rechter op Curaçao, Bonaire en Sint Maarten

2010-heden: kantonrechter rechtbank Zeeland-West-Brabant





MET DE RECHTER-COMMISSARIS OP PAD

"ZIJN ER WAPENS

Tekst: Rien Aarts Foto's: Arie Kievit



IN HUIS?"



Het is nog vroeg. Een man ligt samen met zijn vriendin vredig te slapen. Ze weten niet dat hun nachtrust straks bruut wordt verstoord. De politie gaat hun huis doorzoeken, op zoek naar bewijs. De man wordt verdacht van een zedendelict.

Toestemming

'Is het zo duidelijk, mevrouw?', vraagt de onderzoeksleider van de politie aan rechter-commissaris Marieke Engbers. Samen met haar griffier is ze naar het politiebureau gekomen om de plannen voor de huiszoeking te bespreken. Ze heeft de officier van justitie een paar dagen eerder toestemming gegeven voor de huiszoeking. Die geeft ze niet makkelijk, want niemand mag zomaar andermans woning betreden, ook de politie niet. Omdat een huiszoeking heel ingrijpend is, is dat 'huisrecht' zelfs in de Grondwet vastgelegd en gelden er strenge regels voor. De rechter-commissaris bewaakt de naleving daarvan. Want hoe erg het misdrijf ook is, een verdachte is onschuldig tot een rechter vindt dat zijn schuld is bewezen. Daarom





heeft Engbers eerst gecontroleerd wat de verdenking precies inhoudt. Is het feit ernstig genoeg? Waarom denkt de politie dat de verdachte het gedaan heeft? Kan bewijs ook op een andere manier worden verzameld?

Het politieteam neemt met de rechter-commissaris het draaiboek voor de zoeking door. Wat valt er te verwachten? Hoe ziet de woning eruit? Is er een kans dat bewoners dwars gaan liggen, of erger: geweld zullen gebruiken? De politie denkt van niet. Een agent grapt tegen de fotograaf: 'Jij bent de enige die gaat schieten.'

Verrast

Bij de woning aangekomen belt Engbers aan. Achter haar staan agenten, rechercheurs en de officier van justitie. Een huisgenoot van de verdachte doet open en kijkt verbaasd naar de politiemacht. 'We komen een zoeking doen omdat een van de bewoners wordt verdacht van een strafbaar feit', verklaart Engbers hun aanwezigheid. 'Zullen we het binnen verder bespreken?' De bewoner verontschuldigt zich voor het geblaf van haar honden. 'Als ze niet bijten, vind ik het prima', zegt de rechter-commissaris met een glimlach. Het is een keurig huis. Daar hebben ze geluk mee: 'We komen regelmatig in huizen waar je echt niks wilt aanraken, zo smerig is het.'

Zoeking geopend

Boven worden de verdachte en zijn vriendin wakker. Verdwaasd kijken de twee naar de politieagenten, terwijl Engbers uitlegt wat ze komen doen. Het is tien over zeven. 'De zoeking is geopend', kondigt Engbers officieel aan. 'Zijn er wapens in huis? Drugs? Grote hoeveelheden geld? Sieraden?' Dat vraagt ze voor de veiligheid, maar ook om misverstanden te voorkomen. 'De politie wordt vaak onterecht beschuldigd van diefstal', legt ze uit. Er ligt bijna 900 euro in huis. 'Ik zie geen reden om het in beslag te nemen', zegt Engbers, en ze geeft het geld aan de verdachte. De bewoners nemen plaats in een deel van het huis dat niet wordt doorzocht. De verdachte ploft schijnbaar onaangedaan op een bank en zet de tv aan. Zijn vriendin kruipt er onder een dekentje bij.

De politie is op zoek naar telefoons, laptops, camera's, harde schijven: alles waar digitale



gegevens op kunnen staan. Iedereen werkt zorgvuldig en netjes, maar de impact van zo'n doorzoeking is groot. Laatjes, kasten, tassen: alles gaat open. Papieren worden doorgebladerd, foto's worden aandachtig bekeken. Niets ontsnapt aan de blik van de politiemedewerkers. Engbers bekijkt het van korte afstand. Als rechter-commissaris is ze de baas, zij moet er voor zorgen dat alles volgens de regels verloopt. Zo bepaalt Engbers welke spullen de politie in beslag mag nemen. Per item kijkt ze of dat noodzakelijk is. 'Mensen vinden het vaak het vervelendst als hun telefoon wordt meegenomen.' Dat blijkt ook vandaag. De vriendin van de verdachte begint te snikken als ze hoort dat ook haar telefoon meegaat. 'Mag ik de mijne houden?', probeert de verdachte. Een kansloos verzoek.

Meegaan 'op zoeking' is maar een klein onderdeel van het werk van Marieke Engbers.

Als rechter-commissaris beslist ze of de politie bepaalde buitengewone opsporingsmiddelen in mag zetten, zoals het plaatsen van een telefoontap. Ook bepaalt ze of een verdachte in voorlopige hechtenis wordt genomen. Daarnaast kan ze zelf onderzoek (laten) doen, zodat later de rechter in de zittingszaal genoeg informatie heeft om een oordeel te vellen. Daarvoor kan Engbers bijvoorbeeld getuigen horen. Dat zijn niet altijd mensen die graag willen vertellen wat ze gezien hebben – soms zijn ze zelf betrokken bij schimmige zaken. 'Nergens wordt zoveel gelogen als in mijn kantoor', lacht ze.

De huiszoeking nadert haar einde. De politie laadt de inbeslaggenomen spullen in de auto, alles gaat naar het bureau voor nader onderzoek. 'Het is kwart voor acht. De zoeking is gesloten', besluit Marieke Engbers formeel. ■





“
Door rechtenstudie
sta ik steviger in de
samenleving”

“UITSPRAAK RECHTER NIET ZOMAAAR EEN MENING”

Humberto Tan presenteert op 8 september de Dag van de Rechtspraak. Bekend van de succesvolle talkshow *RTL Late Night* op RTL4, maar ook van alles wat hij er naast doet en deed: dj, schrijver, sportpresentator, nieuwslezer, dagvoorzitter, ambassadeur van goede doelen, eigenaar van een kledinglijn – en deze lijst is bij lange na niet uitputtend. Een interview aan de hand van steekwoorden.

Tekst: Rob Edens Foto's: HH/Paul Levitton

Studie rechten

‘Voordat ik het presentatiepad opging, studeerde ik rechten aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Logisch dus dat ik eerst van plan was als jurist aan de weg te timmeren, ik ben ambitieus. Tijdens mijn studie liep ik stage bij twee advocatenkantoren. In Utrecht bij Advocatenkantoor Jap-A-Joe, waar ik veel toevoegingszaken deed. Toevoegingen zijn zaken in de sociale advocatuur, dan sta je mensen bij die zelf geen advocaat kunnen betalen. En in Amsterdam snuffelde ik aan het vak van advocaat bij Wieringa Advocaten, een middelgroot zogenoemd ‘full service’-kantoor, wat wil zeggen dat er in principe alle juridische expertise in huis is. Het waren mooie leerscholen. Als ik verder was gegaan in de juristerij, was ik denk ik rechter of advocaat geworden. Officier van justitie sprak mij minder aan, omdat je dan alleen met strafrecht bezig bent. Als rechter en advocaat kan je ook de andere onderdelen van het recht beoefenen. Maar zo is het dus niet gelopen. De journalistiek sprak mij ook zeer aan en vervolgens ging ik al snel presenteren. Het loopt zoals het loopt. Spijt heb ik zeker niet, ik doe wat ik leuk vind.’

Stevig in de samenleving

‘De studie rechten heeft mij zeker geen wind-

eieren gelegd, ze heeft ervoor gezorgd dat ik steviger in de samenleving sta. Een voorbeeld. Onlangs was Typhoon slachtoffer van etnische profilering (de politie gaf toe dat de donkere zanger was aangehouden omdat zijn uiterlijk niet paste bij de grote auto waarin hij reed, red.). Als je dat als jurist overkomt, kan je de agent wijzen op het arrest over de “Hollandse kleurling”. Dat is een bekend arrest uit de jaren zeventig van de vorige eeuw. Daarin staat dat het enkele gegeven dat een kleurling hard komt aanlopen uit de richting van een drugscafé, voor de politie niet voldoende is om iemand aan te houden en te fouilleren. Ik zou in zo’n geval de agenten in kwestie vragen even dat arrest op hun gsm op te zoeken.’

Rechtsstaat

‘De Nederlandse rechtsstaat is zeker niet zonder fouten. Maar fouten worden benoemd of hersteld in hoger beroep. Ik heb daarom groot vertrouwen in onze rechtsstaat! Ik zie wel dat politieke partijen en politici soms de neiging hebben zich uit te laten over zaken die nog onder de rechter zijn. Het is een ongeschreven regel dat dat niet hoort, maar helaas houdt niet iedereen zich daar nog aan. In zekere zin staat de trias politica, het systeem waarbij de wetgevende, rechtsprekende en uitvoerende

“

Rechters zouden vaker moeten uitleggen waarom uitspraken zijn zoals ze zijn”

macht elkaar in evenwicht houden, dus wel onder druk. Maar feitelijke inmenging is er niet, politici laten de beslissingen over aan rechters en respecteren die beslissingen ook. Dat is echt anders dan wat je nu bijvoorbeeld in Turkije ziet gebeuren. Of in mijn geboorteland Suriname, waar de politiek steeds weer ingrijpt in strafprocessen. Daar word ik als jurist niet blij van. Zeker niet als de minister van Justitie in het parlement ook nog eens de rechter de les denkt te moeten lezen.’

Raad van Advies

‘Ik ben lid van de Raad van Advies van de rechtbank Overijssel. Rechtbanken hebben zo’n raad als klankbord, ze fungeren als het ware als spiegel. Wij praten met het gerechtshof over hoe de samenleving tegen bepaalde zaken aankijkt. Dat doen we gevraagd en ongevraagd. Ik vorm de Raad van Advies samen met voormalig KNVB-bestuurder Henk Kesler, hoogleraar strafrecht Ton Hol en oud-bestuursvoorzitter Herman Hazewinkel van bouwbedrijf VolkerWessels. We hebben ongeveer vier keer per jaar een bijeenkomst. Dan bespreken we met name organisatorische zaken. Denk bijvoorbeeld aan huisvesting, het personeelsbeleid of mediazaken. Wij vertellen het gerechtshof dan wat onze visie is. De rechtbank besluit zelf of ze iets doen met onze adviezen en zo ja, wat. Het gaat dus absoluut niet over individuele rechtszaken. Dat kan ook helemaal niet, want rechters zijn natuurlijk onafhankelijk.’

Rechtspraak & media

‘Ik vind dat de Rechtspraak op het gebied van media nog wel stappen kan zetten. Op dit moment zijn vooral advocaten en het Openbaar Ministerie in beeld. Letterlijk. De

rechterlijke macht nauwelijks. Volgens mij is dat geen gezonde situatie. Rechters zouden meer en vaker moeten uitleggen waarom uitspraken zijn zoals ze zijn. Ik ben ervan overtuigd dat die uitleg de rechtsstaat eerder zal versterken dan verzwakken. Hiermee zeg ik niet dat alle rechters bij elke zaak publiekelijk tekst en uitleg moeten geven. Maar wél als het om zaken gaat die zodanig beroering hebben veroorzaakt dat er behoefte is aan nadere toelichting. Ik zag laatst bijvoorbeeld een tv-uitzending in de serie *Gedane Zaken* over de rechtszaak rond een dodelijk ongeluk van een 16-jarig meisje uit Leiderdorp. Zij was, terwijl zij door het rode licht reed, geschept door een veel te hard rijdende jonge automobilist. In die uitzending vertelden haar ouders, broer en zus wat hun gevoelens waren over de straf voor de dader, de officier van justitie vertelde over haar zienswijze, een wetenschapper gaf commentaar, maar ik zag geen rechter. Ik weet niet hoe die uitzending tot stand is gekomen, maar ik miste dat perspectief echt.’

Debat

‘Debatteren over uitspraken is iets wat rechters niet moeten doen. Dat is een brug te ver. Dat klinkt misschien een beetje tegenstrijdig ten opzichte van wat ik net zei, maar dat is het niet. Er is namelijk een verschil tussen het toelichten van een vonnis en erover in debat gaan. Als je over een vonnis zou gaan debatteren, is de aanname dat een vonnis verkeerd kan zijn. Maar een vonnis van een rechter is niet zo maar een mening, daar ga je dus niet over in debat. Bovendien: er is al een instrument als je de juistheid van een vonnis in twijfel trekt. Dat is het instellen van hoger beroep of cassatie.’ ■



Humberto Tan (1965)

- 1991: Meester in de rechten
- 1991: Televisiedebuut als presentator bij De Tafel van 7, samen met Sonja Barend
- 1991: Redacteur/presentator sportprogramma Forza TV
- 1993: NOS (presentator Studio Sport en NOS Journaal)
- 2005: Talpa
- 2007-heden: RTL Nederland (onder meer presentator eredivisievoetbal, RTL Boulevard, RTL Late Night)
- 2010-2013 BNR Nieuwsradio

Humberto Tan is actief voor verschillende goede doelen: de stichting Suriprofs, het Wereld Natuur Fonds, het Nederlandse Rode Kruis en het Fonds Slachtofferhulp.

WABLIEF?

DERDE STAATSMACHT



Als mensen een conflict hebben en er samen niet uitkomen, neemt de rechter uiteindelijk vaak de beslissing. Maar hij is meer dan een knopendoorhakker. Hij is ook onderdeel van de derde staatsmacht.

Wat is dat eigenlijk?



Wilt u een term uitgelegd krijgen? Mail naar redactie@rechtspraak.nl

In Nederland en veel andere westerse landen bestaat de ‘scheiding der machten’. Dit betekent dat de macht niet bij één persoon of groep kan liggen. Er zijn drie machten die elkaar controleren en in evenwicht houden: de wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht. Dit wordt ook wel de trias politica genoemd, de bakermat van onze democratie.

De wetgevende macht maakt wetten, regels die voor iedereen gelden. Het parlement (de Eerste en Tweede Kamer) is hier doorlopend mee bezig. De uitvoerende macht is in handen van de regering, bestaande uit de ministers (en de koning). Zij zorgen ervoor dat wetten worden uitgevoerd, bijvoorbeeld door de politie in te zetten om mensen die de wet overtreden op te sporen of door te controleren of bedrijven wel milieuvriendelijk genoeg bezig zijn. Het werk van de regering wordt gecontroleerd door het parlement, dat in het uiterste geval de ministers naar huis kan sturen. Zo houden deze

twee machten elkaar in evenwicht. De derde staatsmacht is de rechtsprekende macht. Deze macht bestaat uit onafhankelijke rechters die erop letten dat de regels op een juiste manier worden toegepast en nageleefd en dat iedereen gelijke rechten heeft. Als het erop lijkt dat de wet is overtreden, dan oordelen rechters of dit ook echt zo is – en wat er dan moet gebeuren. Het kan daarbij gaan over conflicten tussen burgers onderling of burgers en bedrijven, maar ook tussen burgers en de overheid. In dit laatste geval controleert de rechter of de overheid zich wel aan haar eigen regels heeft gehouden. Zo beschermt de derde staatsmacht de rechten van burgers.

Als rechters hun werk niet onafhankelijk kunnen doen, kunnen zij de andere staatsmachten niet controleren. De balans is dan zoek. Daarom zal een minister zich niet bemoeien met een beslissing van een rechter, en andersom zal een rechter geen wetten maken.

VRAGEN STAAT VRIJ

VAN ERFENIS TOT VAKANTIE, VAN VOOGDIJ TOT EEN POSTZEGEL

Rechtspraak is meer dan strafrecht alleen. Of het nou gaat om een erfenis, het aanvragen van gezag over je kind of omdat je wilt zorgen voor je gehandicapte zus: gemiddeld komt iedereen wel een keer in aanraking met de Rechtspraak. Vaak klop je dan als eerste aan bij het Rechtspraak Servicecentrum (RSC). Tekst: Rien Aarts

Alleen al de gedachte contact op te moeten nemen met een rechtbank is voor veel mensen spannend. Al die wetten en regels, het lijkt zo ingewikkeld; je zit direct vol vragen over hoe het allemaal in zijn werk gaat. Gelukkig helpen enthousiaste Rechtspraakmedewerkers je graag stap voor stap verder, via de telefoon, Twitter of Facebook.

Curator

Neem Bianca van de Waardt. Haar twee jaar jongere zus is verstandelijk beperkt en kan niet voor zichzelf zorgen. 'Andrea is 46, maar heeft het niveau van een tweejarige', vertelt ze. Bianca belt met het RSC omdat ze curator van haar 'kleine zusje' wil worden. Als curator beheert zij de bezittingen van Andrea en mag ze beslissingen nemen op persoonlijk vlak: waar gaat ze wonen? In welk ziekenhuis



Jeugdfoto van Bianca van de Waardt (zittend) en haar zusje Andrea



Medewerkers van het Rechtspraak Servicecentrum

wordt ze behandeld? 'Onze moeder is altijd de curator van mijn zusje geweest. Maar nu zij ouder wordt – en haar gezondheid minder – is dit eigenlijk te zwaar.' Het klinkt als een grote verantwoordelijkheid om deze taken over te nemen, maar voor Bianca is het heel gewoon. Ze hielp haar moeder al veel, nu wil ze het 'voor het eggie' regelen en officieel overnemen. Zo kan Bianca ervoor zorgen dat haar zusje het ook in de toekomst goed heeft. Maar hoe regel je dit allemaal? 'Ik heb eerst gezocht op internet, dus had al wel een idee. Maar het is fijn als iemand dit bevestigt', vertelt Bianca.

Voogdij

Veel zaken waarvoor mensen bij de Rechtspraak terecht komen, hebben te maken met hun gezin of familie. Wil je bijvoorbeeld scheiden, dan moet je dit via de rechtbank regelen. Dat is vaak ook het geval als je gezag

wilt aanvragen over een kind. Of als je wilt regelen dat je kinderen goed terecht komen als jou iets overkomt. Want wie krijgt dan de voogdij?

'Je wilt gewoon het beste voor je kind', zegt Saskia* aan de telefoon. Ze zit in een moeilijke situatie. 'Mijn moeder heeft zware psychologische problemen, met mijn vader heb ik geen contact en mijn ex – de vader van mijn kind – gebruikt drugs. Hij heeft geen gezag over onze dochter.' Saskia wil voorkomen dat een van hen de voogdij over haar kind krijgt als haar iets overkomt. 'Ik woon samen met mijn dochter bij heel goede vrienden. Eigenlijk heb ik een nieuwe familie gekregen. Ik wil dat mijn dochter daar terecht komt.' Maar hoe leg je zoiets vast? Moet je dan naar de notaris? Nee, dat hoeft niet per se. Je kunt op rechtspraak.nl een zogenoemde aantekening in het

gezagsregister laten maken. Hiermee geef je aan wie je graag als voogd van je kind zou zien. Gewoon, online met je DigiD, krijgt Saskia te horen van een RSC-medewerker. Mocht het onverhoopt zover komen, dan wordt natuurlijk wel gecontroleerd of de door jou gewenste voogd goed voor het kind kan zorgen.

Erfenis

'Mijn zoon is overleden en ik wil afstand doen van zijn erfenis', valt Klaas* met de deur in huis. Hij had geen contact meer met zijn zoon – vijftien jaar geleden sprak hij hem voor het laatst. Via een ex van zijn zoon hoorde hij het nare nieuws. 'Hij is altijd aan de drank en drugs geweest', legt Klaas uit. Hij had wel verwacht dat zijn zoon niet oud zou worden. Maar ondanks het gevoel dat hij al jaren geleden afscheid nam, raakt het overlijden hem diep. 'Het blijft toch je



Estelle Vultink en haar zontje pakken de koffer voor een reis naar Spanje. Maar hoe kan ze aantonen dat Max, die niet haar achternaam draagt, haar zoon is?

zoon. Ik ben naar de crematie gegaan. Er waren maar zeven mensen – het was echt heel erg triest’, vertelt hij. Als vader is hij erfgenaam, maar hij wil de nalatenschap niet. Bij een erfenis horen naast bezittingen ook de schulden die de overledene heeft gemaakt. En dat zijn er in geval van zijn zoon waarschijnlijk behoorlijk veel. ‘Daar zit ik niet op te wachten.’
Klaas’ jongste dochter heeft informatie voor Klaas uitgeprint over hoe je een erfenis kunt verwerpen. Hij wil het zo snel mogelijk afhandelen en het boek sluiten, zodat hij verder kan. Van het RSC wil hij graag weten bij welke rechtbank hij het benodigde papierwerk kan inleveren. ‘Het is heel erg

heftig allemaal. Mijn vrouw is twee jaar geleden overleden, ik ben blij dat zij dit niet meer mee hoeft te maken.’

Ingewikkeld

Dagelijks nemen tientallen mensen contact op met de Rechtspraak. Van juridische professionals als advocaten en curatoren tot andere mensen, die in een rechtszaak zijn verwickeld of iets willen weten over dingen die je via de rechtbank moet regelen. Op de website rechtspraak.nl is veel informatie te vinden. Vaak kunnen mensen hier wel mee uit de voeten, maar soms is het recht ingewikkeld en is hulp erg welkom. Ons rechtssysteem kent een lange geschiedenis,

er wordt al honderden jaren aan onze wetboeken geschaafd, het is nooit af. Al dat geschaafd en de introductie van nieuwe wetten kunnen de boel knap ingewikkeld maken voor iemand die niet dagelijks met het recht bezig is. Zeker als je ook nog eens moeilijke woorden als replek, dupliek en comparitie voorbij ziet komen. Het kan dan prettig zijn als iemand je door deze ingewikkelde materie heen loodst.

Gezagsregister

Soms is het misschien niet eens zo ingewikkeld, maar heb je gewoon niet de tijd om alles uit te zoeken. Bijvoorbeeld als je op het punt staat om op vakantie te gaan. Dat is precies waarom Estelle Vultink contact opneemt. ‘Ik sta stijf van de vakantiestress.’ Over een paar dagen vliegt ze samen met haar zontje Max naar Spanje. Ze hebben niet dezelfde achternaam en dat kan op het vliegveld voor moeilijkheden zorgen. Daar pikt de marechaussee namelijk tientallen gezinnen per dag uit de rij om te controleren of de kinderen wel bij de ouders horen. Dit doen ze om kindervervoering tegen te gaan. Het is daarom verstandig om papieren mee te nemen die bewijzen dat je kind echt jouw kind is. Estelle dacht dat ze alle papieren wel in huis had, tot ze erachter kwam dat het ook slim is om een uittreksel uit het gezagsregister mee te nemen. De schrik sloeg haar om het hart. Zo’n document moet je namelijk schriftelijk bij een rechtbank aanvragen. Dat ga ik natuurlijk niet redden, dacht ze, met nog een paar dagen te gaan voor de vlucht. Gelukkig heeft ze met wat hulp het document de volgende dag al in huis. Maar de stress is nog niet helemaal voorbij. ‘Eerst nog koffers pakken, spullen kopen en een taxi regelen.’ Daarna kan ze met een gerust hart op vakantie.

Sociale media

Mensen weten de Rechtspraak ook via Facebook en Twitter te bereiken. Dagelijks stromen de vragen binnen, die vaak binnen

een uur worden beantwoord. De vragen zijn heel verschillend. Zo wil iemand weten hoe je rechter wordt. En hoe zorg je ervoor dat je diploma ook in het buitenland wordt geaccepteerd? Bij de rechtbank kan je hiervoor een apostille, een speciale stempel, halen. Hiermee kan je in het buitenland aantonen dat het een officieel diploma is. Een ander vraagt hoe hij van zijn – in zijn ogen beroerde – curator af kan komen.

Ook uit het buitenland komen vragen binnen. Zo vraagt een Filipijnse student via Facebook om meer informatie over een uitspraak van de Hoge Raad, over het computerspel Runescape. Een bijzondere zaak, over de diefstal van virtuele spullen.

Kleine vragen

De medewerkers van het RSC horen de hele dag door bijzondere verhalen. Soms zijn ze ontroerend, grappig of juist erg triest, soms ronduit vreemd of erg ingewikkeld. ‘Mijn zoon is in Turkije veroordeeld voor het beledigen van een douanier’, vertelt Pauline* aan de telefoon. ‘Hij kreeg ruzie met een douanebeambte over de geldigheid van een visum. Nu moet hij een fikse boete betalen. Maar hoe betaal je die precies?’ Daar kan het servicecentrum niet bij helpen. Maar er wordt wel meegedacht: ‘Misschien een telefoontje naar het Turkse consulaat in Rotterdam?’

Er zijn ook vragen bij die heel klein lijken, maar waarvan het antwoord iemands dag kan maken. Zo is een man vergeten een postzegel te plakken op een belangrijke brief. Hij wil graag weten of de brief wel is aangekomen. Een belletje naar de rechtbank brengt opluchting. ■

* Op verzoek gebruiken we niet haar/zijn echte naam.



Foto: Gowan Genis van Studio GO1

Wat doet het RSC?

‘Het Rechtspraak Servicecentrum (RSC) is hét aanspreekpunt voor mensen met vragen over de Rechtspraak’, legt Gerdien Dalmulder – teamleider bij het RSC – uit. ‘Met al je vragen kan je bij ons terecht. Of je nou wilt weten hoe je een echtscheiding in gang zet of hoe je gezag aanvraagt over je kind: wij helpen je op weg. Je kunt op werkdagen tijdens kantooruren met ons bellen, en je vraag altijd via Twitter of Facebook stellen.’

Het servicecentrum is ruim een jaar geleden opgericht omdat steeds meer mensen via internet hun zaken regelen. ‘We willen dat online een rechtszaak beginnen in de toekomst net zo normaal wordt als internetbankieren. En daar helpen we mensen graag bij’, vertelt Gerdien. ‘Eén ding doen we niet: we geven geen juridisch advies. We mogen je bijvoorbeeld niet vertellen of je wel of niet een rechtszaak moet starten – dat laten we aan advocaten en het Juridisch Loket over.’



contactgegevens

stel je vragen via
telefoon: 088 – 361 61 61

www.facebook.com/rechtspraak
twitter: @RechtspraakNL



“Ik wil de rechtspraak een gezicht geven”

Sylvia Taalman,
Twitterrechter

Langzaam maar zeker weten rechters de weg naar sociale media te vinden. Sylvia Taalman was in 2010 de allereerste die als rechter ging twitteren, om de Rechtspraak een gezicht te geven. Nu heeft haar account @iRechter meer dan 4.000 volgers en schrijft ze ook blogs op Facebook. ‘Het was een ontdekkingsstocht en ik leer nog steeds’, zegt ze.

Waarom ben je gaan twitteren?

‘Zes jaar geleden werd veel gesproken over het afnemende vertrouwen in de rechtspraak. Ik wilde laten zien dat rechters helemaal niet in een ivoren toren zitten, maar heel goed weten wat er speelt in de samenleving. Aan de toenmalige rechtbankpresident heb ik gevraagd of het goed was dat ik ging twitteren. Hij vond dat goed, al wist hij net zomin als ik hoe dat zich zou ontwikkelen. Inmiddels tuitert hij zelf trouwens ook.’

Wat deel je wel en niet als rechter?

‘Ik vind het leuk en nuttig om een kijkje te geven in mijn werk als rechter, maar ik geef ook graag mijn mening over allerlei actuele onderwerpen. Het is soms wel zoeken naar de balans: wanneer twitter je wel over wat je vindt en wanneer niet? Humor wordt niet altijd begrepen en door de beperkte ruimte leent Twitter zich ook niet goed voor een debat, vind ik. Verder twitter ik zo min mogelijk over mijn privéleven, afgezien van een enkele vakantiekiek.’

Wie zijn jouw volgers en wie volg jij zelf?

‘Onder mijn volgers bevinden zich journalisten, rechtenstudenten, collega-rechters, advocaten, officieren van justitie en ook de minister van Veiligheid en Justitie. Dat zijn twitteraars die ik zelf ook graag volg. Verder houd ik tweets van kranten en nieuwsprogramma’s in de gaten.’

Wat heeft Twitter je opgeleverd?

‘Ik heb een paar keer mooie feedback van advocaten en een journalist mogen ontvangen, dat gebeurt in het dagelijkse rechtersleven niet zo snel. En mensen weten mij te vinden. Ik word af en toe uitgenodigd voor bijeenkomsten en mag mijn verhaal doen op plekken waar ik zonder Twitter niet was gekomen. Zo geef ik de rechtspraak een gezicht, en dat is precies wat ik wilde bereiken.’ ■